

Hajdú-Bihar bábosai

A Nemzeti Művelődési Intézet 2016-ban indította Búvös Bábos projektjét. Hajdú-Bihar megye sze-
rencsés helyzetben volt: már az első
programban részt vehetett *minta-
megyeként*, hiszen gazdag bábos ha-
gyományokkal rendelkezik, számos
amatőr bábcsoport, valamint kiváló
bábos szakember tevékenykedik itt.

Az évente megrendezett Hajdú-
Bihar megyei Bábfórum főszerve-
zését 2013-tól a Nemzeti Művelő-
dési Intézet Hajdú-Bihar Megyei
Igazgatósága vette át. A program
állandó társrendezője, a rendez-
vény házigazdája 2002 óta a Vojtina
Bábszínház, amely a bábjátáshoz
a legmegfelelőbb adottságokkal
(színpaddal, hang- és fénytechni-
kával) rendelkezik. Kiválasztá-
sa mellett szolt a megyeszékhely,
Debrecen központi elhelyekede-
se, jó megközelíthetősége, minden
csoportnak egyenlő esélyt adva a
beutazásra. A bábszínház mellett
szolt az az érv, hogy a gyerekeknek
örök élményt szerezessünk azzal,
hogy egy igazi bábszínház színpa-
dán játszhatnak.

Műhelymunkák a paraván mindkét oldalán

A fórum bemutatkozási al-
kalmat ad a megyében dolgozó
amatőr – leginkább gyermek- és
ifjúsági – bábcsoportoknak egy

igazi bábszínházban, ahol szak-
emberek előtt, immár nem csak a
saját közösségüknek játszhatnak,
valamint tapasztalatot cserélhet-
nek más csoportokkal. Mivel ez
az egyetlen minősítő fórum a me-
gyében, ezért a csoportok részére
minősítési és továbbjutási lehetősé-
get is biztosít.

Annak érdekében, hogy meg-
akadályozzuk a bábcsoportok szá-
mának csökkenését – mely sajnos
országos tendencia –, műhely-
munka-sorozatokat szerveztünk,
s egy módszertani segédletet ké-
szítettünk a bábcsoportvezetők
számára. Célunk összetett volt: az
amatőr bábcsoportok, a leendő
és már működő csoportvezetők
felkészítése a folyamatos bábtevé-
kenységre, a bábcsoportok kohézi-
ójának erősítése, valamint a műve-
lődési házakban dolgozó szakem-
berek érzékenyítése a bábművészet,
bábozás iránt. Hosszú távú célunk
a megyei amatőr bábcsoportok
számának növelése és a bábkultúra
terjesztése.

A csoportok és a bábozás iránt
érdeklődők számának folyamatos
csökkenése több okra vezethető
vissza, amelyeket a Paraván mö-
gött című projektben tártunk fel
2018-ban. A felszínre került problé-
mákra, kihívásokra választ adva
2019 tavaszán folytattuk szakmai
tréningorozatunkat, A paraván
mögé! című műhelymunkával. A
program fókuszába a bábjátékot

és annak pedagógiáját helyeztük.
Az újfent három alkalomra bontott
tréningnapokon a bábcsoportveze-
tőkkel a szövegelemzés, a forgató-
könyv, a dramatisálás és a rendezés
után a bábtervezés és -készítés
alapvetéseit tártuk fel. A bábos
műhelyek helyszíne a Vojtina Báb-
színház volt. A 2020-ra tervezett
„A paraván elé!” projektünk a kiala-
kult pandémiahelyzet miatt nem
valósult meg.

Az eddigi alkalmak anyagából
módszertani segédlet készült, ame-
lyet megküldtünk a megye bábcso-
portjainak, bábcsoportvezetőinek.
A módszertani anyag a megyei
igazgatóság által elkészített mun-
kaanyagból és három neves, Hajdú-
Bihar megyei bábos szakember, *dr.
Arany Erzsébet* drámapedagógus,
Asbóth Anikó bábművész, a Vojti-
na Bábszínház igazgatója és *Láposi
Terka*, a Vojtina Bábszínház Játszó-
színházának művészeti vezetőjé-
nek anyagaiból állt össze.

Szakemberek képzése

A Nemzeti Művelődési Inté-
zet – érzelve a bábcsoportok
csökkenésének folyamatát – 2016
végén, a Magyar Bábjátékos Szö-
vetséggel együttműködve, 60 óras
„Bábcsoportvezetői alapismeretek
I.” országos képzést indított négy
megyében, köztük Hajdú-Biharban
is. A jelentkezők döntő többsége

Bábfórum: Holló lányok

közösségi színtereken dolgozó közművelődési szakember volt, de találkozhattunk a résztvevők között óvodapedagógusokkal, tanítókkal és kulturális közfoglalkoztatottakkal is, akik a tanfolyam során 8 alkalom alatt 6 modulra osztva többek között olyan témakörökkel ismerkedhettek meg, mint a bábjátékos alapfogalmak, a művészeti alapismeretek, a kortárs bábszínházak eszköztára, a műfajok keveredése a színpadon, vagy a bábkészítés a gyakorlatban.

A tanfolyam a „Bábművészet kulturális gyökerei” ismeretek elsajátításával indult, amelyet Láposi

Terka, a Vojtina Bábszínház játszóművészeti vezetője ismertetett. Ezt követően A mesétől az előadásig, bábszínpadra fel! című tanegység következtek Schneider Jankó és Nagy Viktória bábművészek és bábrendezők előadásaiban, majd Majoros Gyula szobrász, bábtervező a bábkészítés gyakorlatába és a színházi tér világába vezette be a tanulókat. A képzés utolsó részének jó hangulatú, *bábjáték és közösségépítés a gyakorlatban* témakörben zajló óráit dr. Arany Erzsébet pszichológusnak köszönhetjük.

A Nemzeti Művelődési Intézet „Bűvös Bábos I.” projektjének kö-

szönhetően a képzésen részt vett közművelődési szakember, Gali Valéria Püspökladányban új csoportot hozhatott létre 2016 márciusában, a *Bábkomákat*. A Láposi Terka mentorral közösen választott, A szegény ember és a kicsi ördög című székely népmesét nagy sikerrel mutatták be Békéscsabán. A Bábkomák bábcsoport 17 negyedik osztályos tanulóból alakult, akik már elsős osztályos koruk óta foglalkoztak bábozással, és szívesen vettek részt minden kreativitást és közösséget fejlesztő alkalmon.

Műhelymunka: bábkészítés

Az identitás erősítése

2017-ben a „Bűvös Bábos II.” programnak köszönhetően hátrányos helyzetű, de annál tehetségesebb gyermekek jövőjének formálása és a tehetséges tanulók támogatása érdekében alakulhatott meg Álmosdon az *Ekhós Rajkók Gyermekek Bábcsoport*, amely az Álmosdi Roma Láng Egyesület irányítása alatt működő tanodák tagjaiból verbuválódott. A csoport vezetője Szilasi Zsanett volt. A gyermekekben kialakuló identitástudat erősítésének érdekében a személyiségükhöz leginkább közel álló művet dolgoztak fel, vagyis egy cigány mesét, amellyel a roma

Szakemberképzés: bábos tanfolyam

kultúra sokrétű, értékes, és színes világát mutatták be. A Cigányok tündére című mesét dolgozták fel, amely a cigányok vándorlásának elképzelt történetét eleveníti meg, Nagy sikerük volt a települési bemutatón és a megyei bábfórumon, valamint Szolnokon, a Bűvös Bábos Gálán. A csoport mentora Láposi Terka volt.

A „Bűvös Bábos III.” projekt keretében 2019 februárjában, Újlétán alakulhatott új bábcsoport. A csoportvezető Pappné Győri Tünde – aki szintén elvégezte 2016-ban a bábos tanfolyamot – a helyi általános iskola önként jelentkezett ta-

nulóiból, többszörösen hátrányos helyzetű gyerekekből alakította a *Király bábcsoportot*. Műsorukban, a Holló lányok című mesében a szegény család nehezen neveli sok gyermekét, akik egytől eltekintve mind lányok. A hét leány édesanyját nyaggatja, hangosak, veszekedősek. Az asszony ezért mérgében megátkozta őket, a lányok hollóvá változnak és kirepülnek az ablakon. A legkisebb gyermekük, az egyetlen fiúk indul útnak, hogy megkeresse és hazahívja a holló leányokat. Vándorlása során segítőkre talál, három vén boszorkány igazítja útba az Aranyपालota felé. Az úton

felmerülő akadályok, szakadékok leküzdésében egy cigány varázskendő is segíti.

A megyei bábfórumon ezüst minősítést értek el és az egri Bűvös Bábos Szemlén is dicséret szavakat hallhattak a neves zsűri tagjaitól. Hatalmas öröm volt a gyermekeknek ezt a sikert átélni. A fellépések mellett az egri kirándulás és a nyári Bűvös Bábos tábor is maradandó élmény volt a kis bábosok számára. A csoport mentora itt is Láposi Terka volt.

Konferencia, vándorkiállítás és gála

A debreceni VOKE Egyetértés Művelődési Központja sikeres, *Hajdú-Bihar Megyei amatőr bábjátékos csoportok támogatása* című, 2019-es pályázatának köszönhetően 2020 szeptembere és 2021 júniusa között egy éves bábos projektet valósíthatunk meg a megyében. A projekt lebonyolításában a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Igazgatósága és a Vojtina Bábszínház vállalt partnerséget. A pályázaton 5 megyei település vett részt: Berettyóújfalú, Hajdúsámson, Létavértes, Konyár és Pocsaj. A projekt célja a báb kultúra szélesebb körű terjesztése volt a megyénkben.

Az álmosdi Ekhós Rajkók

Bűvös Bábos szemle, Lakitelek

Elemiei:

- öt teljesen új bábcsoport létrejöttének támogatása, egy-egy mentor irányításával

- három alkalommal felkészítő tréning a bábcsoportvezetőknek

- öt helyszínen megvalósuló, 160 darabból álló báb vándorkiállítás

- a Vojtina bábszínház egy előadásának öt helyszínre való tájoltatása

- az öt új bábcsoport fellépése a Hajdú-Bihar megyei Bábfórumon, és szakemberek véleménye alapján történt minősítése

- a Lakitelken 2021 októberében megrendezett Bűvös Bábos IV. Országos Gálán való részvétel

- bábos zárókonferencia megrendezése *Bábjátékos kapcsolódások* címmel 2022 novemberében

- werkfilm készítése

- kétféle módszertani-műveltető füzet kiadása, ezzel támogatva az amatőr bábművészetet

(A projektet részletesen bemutatja a Szín – Közösségi Művelődés folyóirat 27/1. száma.)

2022-ben Hajdúszoboszlóra esett az igazgatóság választása, ugyanis a városban jelenleg nincs amatőr gyermekbábcsoport, holott régen 4-5 is működött. A választásunk mellett szolt a csoportvezető személye is, aki korábban már vezetett bábcsoportot, a 2016-os tanfolyamot is elvégezte, valamint

minden bábos továbbképzésünkön részt vett, s munkája során, pedagógusként használja a bábót, bábozást, népszerűsítve azt a gyerekek körében. A „Bűvös Bábos IV.” program keretében Szegény Magdolna a Bárdos Lajos Általános Iskola gyermekeiből toborzott bábcsoportot, amelynek neve és műsorának címe még titok. De biztosak vagyunk benne, hogy nagy sikerrel fogják képviselni településüket a Hajdú-Bihar megyei Bábfórumon, s megjűköt Veszprémbe, a Bűvös Bábos Fesztiválon 2023 májusában. A csoport mentora: Láposi Terka.

Gála Lakitelken

Regionális Bűvös Bábos felkészítő nap Debrecenben

Az V. Bűvös Bábos program keretében 2022. november 6-án kilenc megye részvételével szerveztünk bábos felkészítő napot Debrecenben a Vojtina Bábszínházban. A programra érkezőket Asbóth Anikó, a Vojtina Bábszínház igazgatója, Pető Lilla, a Nemzeti Művelődési Intézet hálózati központvezetője és Angyal László, a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar megyei igazgatója köszöntette.

Dr. Balogné Uracs Mariana, a Nemzeti Művelődési Intézet Veszprém megyei vezetője, egyben a Bűvös Bábos Fesztivál igazgatója tájékoztatta a megjelenteket a 2023. május 11–14. között Veszprémbe megrendezésre kerülő Bűvös Bábos Fesztiválról, ahol az ország minden megyéjéből és a határon túlról érkező amatőr gyermek bábcsoportok fognak fellépni.

A felkészítő napra a megyékből egy-egy bábcsoportvezető, a csoportok mentorai és egy-egy megyei módszertani referens érkezett, akik rövid bemutatkozásban ismertették, jelenleg hol állnak a bábcso-

Regionális felkészítő nap

port szervezésében, milyen mesét választottak.

A felkészítő napot négy jeles szakember tartotta:

Gimesi Dóra (író, dramaturg): A mese-/történetválasztás módja; a választott mese/történet elemzésének, színpadi szöveggé formálásának szempontjai; a dramaturgia fő kérdései alapján a színpadi szövegértelmezés.

Markó Róbert (rendező, dramaturg): A színpadi szöveg mögötti világ felkutatása; a rendezői koncepció mélységeinek megtervezése; a játékkétség és a bábos formanyelv megteremtése, a bábtechnika kiválasztásának kérdései.

Markó-Valentyik Anna (bábművész, koreográfus): Egy adott mese térbeli koreográfiája; a színpadi mozgás világa; a testtudat, a térérzékelés, a test plaszticitásának fejlesztése, karakterformálás a koreográfia segítségével, a mozgató és a mozgatott viszonyai, koordinátái...

Láposi Terka (művészetpedagógus): Lehetőségeink a mese/történet vizuális jeleinek értelmezésében; a színpad vizuális nyelvnek rétegei és ezek megtervezése; formák – jelentések – báb típusok koherenciájának megteremtése.

A felkészítő nap célját Láposi Terka így fogalmazta meg: „*betekintést nyújtunk a meseelemzés, a dramatizálás, a színpadra állítás, a szöveg mögé látás, a bábtechnika megválasztásának metodikájába. A színpadra vitel során hol a helye*

a vizualitásnak, az esztétikának, a látványelemek értelmezési mélységeinek, hogyan teremthetők meg az előadásban a bábos helyzetek? Lényegesnek tartottuk azt is, hogy a színpadi mozgásra, koreográfiára, a test (mozgató) és bábu (mozgatott) viszonyára is nagy hangsúlyt fektessünk. Közös célunk, hogy al-

kalmassak legyünk a gyerekcsoportokban a bábjátékkal történő örömszerzésre, ehhez szükségesnek látjuk, hogy a hagyományos és a kortársi szemlélet találkozási metszéspontjaira is rámutassunk.”

Az V. Bűvös Bábos projektben részt vevő bábcsoportok munkájának segítésére a felkészítőn megjelentek számára a 2021-ben kiadott két módszertani füzetből (Kiskönyv Bábcsoportok Vezetőinek és a Kiskönyv bábos gyerekcsoportoknak) is átadtunk egy-egy példányt.

Az V. Bűvös Bábos program sikerében bízva várjuk a folytatást.

A Bűvös Bábos projektek a Nemzeti Tehetség Program keretében az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával valósultak meg.

Regionális felkészítő nap

HERMANN ATTILA 2001-ben a Debreceni Egyetem BTK Történelem és tanár szakán modernkori hadtörténet specializációval diplomázott. 2002-ben a Debreceni Egyetem BTK Szociológia tanszékén Európa-tanulmányok specializációt szerzett. 2003-ban a Debreceni Egyetem BTK Művelődési és Felnőttképzési Menedzser szakán kapott diplomát. 2003-tól művelődésszervező a Kölcsey Ferenc Megyei Közművelődési Intézetben; 2007-től művelődésszervezőként dolgozott a Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központban, ahol a kommunikációs feladatokat is ellátta. 2013-tól módszertani referensként dolgozik a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóságán. 2018-ban megkapta a Magyar Gyermekszínjászság Patrónusa címet. A megyei közművelődési statisztika ellenőrzésével, adatfeldolgozással, helyi érték feltárásával, az értéktárakkal kapcsolatos programok szervezésével foglalkozik. Koordinálja a Pajtaszínház Hajdú-Bihar megyei szervezését, a Bűvös-Bábos mintaprojektet. Az országos szintű felmenő rendszerű amatőr művészeti programokat mentorálja a megyében.